

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2489

Vragen van het lid **Den Boer** (D66) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het bericht «Gemeenten neigen nog naar monisme»* (ingezonden 28 mei 2018).

Antwoord van Minister **Ollongren** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 21 juni 2018).

Vraag 1

Kent u het artikel «Gemeenten neigen nog naar monisme»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de bevinding en conclusie van Jos Hessels in zijn proefschrift «Raad zonder raadgevers?», die stelt dat in 20 procent van de gemeenten geen sprake is van de voorgeschreven fractieondersteuning?

Antwoord 2

Ik kan de bevindingen en conclusies onderschrijven, daar deze tot stand zijn gekomen in het kader van een gedegen promotieonderzoek dat op 22 mei jl. is verdedigd. Ik heb geen reden om te twifelen aan de bevinding en conclusie dat in 20% van de gemeenten geen sprake is van fractieondersteuning zoals door de wetgever is bedoeld.

Vraag 3, 4, 6

Kunt u inzicht verschaffen in de mate van ondersteuning van raadsleden in Nederlandse gemeenten?

Kunt u nader duiden welk soort ondersteuning wordt aangeboden en benut? Bent u van mening dat onvoldoende ondersteuning leidt tot verslechtering van de democratische controle door gemeenteraden?

¹ NRC, 22 mei 2018; <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/05/22/gemeenten-neigen-nog-naar-monisme-a1603679>

Antwoord 3, 4, 6

Het is van groot belang dat de gemeenteraad beschikt over voldoende ondersteuning om zijn kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende taken waar te kunnen maken; de recente en aankomende decentralisaties onderstrepen dit.

De raad heeft op grond van de Gemeentewet diverse instrumenten voor het uitoefenen van zijn controlerende taak: het vragenrecht, de inlichtingenplicht door het college, het recht op fractieondersteuning en ambtelijke bijstand, het verplichte periodieke beleidsonderzoek door het college en het recht van enquête. Ook wordt de raad op grond van de Gemeentewet ondersteund door de griffie, de rekenkamer of rekenkamerfunctie en de accountant.

Daarnaast kunnen raadsleden gebruik maken van ondersteuning vanuit hun eigen politieke partijen en kunnen zij informatie van toezichthouders, burgers en lokale media benutten. Eerder onderzoek heeft laten zien dat de raad zich door veel «hulptroepen» kan laten ondersteunen, maar dat ook van belang is dat gemeenteraden zichzelf die ondersteuning gunnen. Hulptroepen kunnen zelf ook «hulpbehoevend» zijn, bijvoorbeeld doordat op budgetten wordt bezuinigd.²

Het Ministerie van BZK heeft in samenwerking met de VNG en de beroepsverenigingen een digitale leeromgeving ontwikkeld over inhoudelijke onderwerpen die voor raadsleden van belang zijn. Daarnaast werk ik aan een Actieprogramma Versterking Lokale Democratie en Bestuur, dat uw Kamer nog voor het zomerreces zal ontvangen.

In opdracht van het Ministerie van BZK wordt een onderzoek uitgevoerd naar de werking van het controlerende en kaderstellende instrumentarium in de praktijk. Op basis van de uitkomsten, die eind 2018 worden verwacht, kan een verdere discussie worden georganiseerd over de vraag of het nodig is het instrumentarium van de raad op bepaalde punten aan te passen of dat andere maatregelen nodig zijn.

Ten slotte heb ik op 4 juni jl. een conceptwetsvoorstel versterking decentrale rekenkamers in consultatie gegeven. Deze wetswijziging is een noodzakelijke voorwaarde voor gedegen rekenkameronderzoek in elke gemeente ter ondersteuning van de controlerende en kaderstellende taken van de gemeenteraad. Ter ondersteuning van dit beleid is een werkgroep lokale rekenkamers gesprekken aan het voeren met gemeenten over de toegevoegde waarde van lokaal rekenkameronderzoek. Ook verstrek ik subsidie aan de NVRR ter verbetering van de kwaliteit van rekenkameronderzoek.

Vraag 5, 7

Deelt u de bevinding dat minder dan 40% van de gemeenten beschikt over de voorgeschreven ambtsinstructie voor de gemeentesecretaris? Wat is uw reactie hierop?

Welke inspanningen verricht u om te bevorderen dat deze ambtsinstructie in alle gemeenten wordt nageleefd?

Antwoord 5, 7

Op grond van artikel 103, tweede lid, Gemeentewet dient het college een ambtsinstructie vast te stellen waarin regels staan over de taken en bevoegdheden van de gemeentesecretaris. Uit het onderzoek van de heer Hessels blijkt dat in de praktijk niet elke gemeente de meerwaarde van deze instructie inziet, waardoor niet elke gemeente een instructie voor de secretaris heeft of toepast. Over het gebruik van de instructie in de praktijk door gemeenten zal ik in gesprek treden met de VNG. Op basis van de uitkomsten van de gesprekken met de VNG kan ook worden gezien of de wetgeving op dit punt aanpassing behoeft.

Vraag 8

Kunt u aangeven of en zo ja wanneer en op welke manier de Wet dualisering gemeentebestuur is geëvalueerd? Zo ja, wat is er met de aanbevelingen gedaan? Zo nee, waarom niet?

² <https://www.nsob.nl/publicatie/2017-raad-en-hulptroepen-hefbomen-versterking-controlerende-taak-gemeenteraad/>

Antwoord 8

In 2004 is de eerste evaluatie van de Wet dualisering gemeentebestuur uitgevoerd door de commissie-Leemhuis. Het toenmalige kabinet heeft op het rapport gereageerd³ en is gekomen tot aanpassing van de wetgeving.⁴ Hierin werd onder andere voorgesteld om in het derde lid van artikel 33 van de Gemeentewet de mogelijkheid op te nemen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels te stellen over ambtelijke bijstand en fractieondersteuning. Na advies van de VNG en opmerkingen van verschillende fracties uit de Tweede Kamer is besloten af te zien van de mogelijkheid om bij AMvB nadere regels te stellen. In plaats daarvan is in de wet opgenomen dat de verordening regels moet bevatten betreffende de besteding en de verantwoording. In 2008 is de Staat van de Dualisering aan uw Kamer aangeboden, bij wijze van eindevaluatie.⁵ Ook naar aanleiding van de Staat van de Dualisering zijn wijzigingsvoorstellen gedaan.⁶

Vraag 9

Wat is uw reactie op de aanbevelingen van dr. Hessels? Bent u bereid de uitvoering hiervan te onderzoeken?

Antwoord 9

Het recht van de raad op ambtelijke bijstand en fractieondersteuning is geregeld in artikel 33 van de Gemeentewet. Hessels concludeert dat de bepalingen in dit wetsartikel niet hebben geleid tot een inhoudelijke versterking van de raad ten opzichte van het college, zoals was beoogd met de dualisering. Zijn onderzoek wijst wel uit dat de raad in de praktijk beschikt over een gedegen ondersteuning van de griffie. Hij doet een aantal aanbevelingen, die volgens hem noodzakelijk, belangrijk dan wel wenselijk zijn. Over deze aanbevelingen, welke ik in algemene zin onderschrijf, zal ik in overleg treden met de VNG. Ik zal de aanbevelingen betrekken bij mijn beleidsontwikkeling inzake het controlerende en kaderstellende instrumentarium van de raad en de overige trajecten die hierboven zijn geschetst, waarbij ik met eventuele wijzigingen van de organieke wetgeving streef naar een balans tussen voldoende ruimte voor lokaal maatwerk en het waarborgen van effectieve controle en kaderstelling.

³ Kamerstuk 30 008, nr. 1.

⁴ Wetsvoorstel 30 902.

⁵ Kamerstuk 30 902, nr. 15 herdruk.

⁶ Wetsvoorstel 33 691.